

Çevre Mühendisleri Odası küresel iklim değişikliği sorununu ve Kyoto Protokolü'nü değerlendirdi...

“HAVA ALINIR SATILIR BİR META HALİNE GETİRİLİYOR”

Çevre Mühendisleri Odası, “havayı alınır-satılır ticari bir meta” haline dönüştüren Kyoto Protokolü'nü eleştirirken, küresel ısınmaya dayalı küresel iklim değişikliğinin tek başına ele alınamayacağını ve bu protokole umut bağlanmasını “ham bir hayal” olarak nitelendirdi.

Çevre Mühendisleri Odası tarafından yapılan çalışmada, “Kyoto Protokolü'nün küresel iklim değişikliğine çözüm getiremeyeceği görüşü savunularak, “çevre sorunlarının parçacı ve mekanist yaklaşımlarla ele alınmamasını ve Dünya'nın yaşadığı ekolojik krizin çözümünde bütünlüklü yaklaşımların temel alınmasını” talep edildi.

Küresel ısınma konusunda AKP Hükümeti tarafından ortaya konulan yaklaşımı “sığ ve çevresel sorunlara çözüm getirmekten uzak” olarak nitelendiren Çevre Mühendisleri

Odası çalışmasında, şu konulara dikkat çekildi:

“Hükümet, 'küresel ısınma' olgusunu tartışırken, nükleer santral ihalesinden vazgeçilmesi gerektiğini, Cargill'e tahsis edilen tarım alanlarının bu tür sorunlara yol açtığını ve yaptıkları yanlışları döneceklerini, yargı kararına rağmen çalıştırılan termik santrallerin küresel ısınmayı tetiklediğini veya hızlı sanayileşme ve çarpık kentleşmenin doğal kaynakları tükettiğini ve tüm bunların sorumlusunun da kendilerinin ve yıllardır iktidar olan kendi benzeri siyasi oluşumların olduğunu belirtmemiştir.”

Çalışmada, iklim değişikliği sorununun, gündelik olağandışı hava olaylarıyla değerlendirilemeyeceği, 80-100 yıllık bir dönemin gözlemi olarak ele alınması gerektiği vurgulandı. Kuraklığın ciddi bir

tehdit olarak belirmesiyle Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 2 Şubat 2007 tarihli rapor ve Hükümet'in yayımladığı raporda, iklim değişikliğinin sorumlusunun tek tek insanlar görüldüğü ve bireysel ölçekte alınacak önlemlere işaret edildiği kaydedildi. Bu yaklaşımın eksikliği vurgulanarak, atmosfer bilimcilerine göre küresel ısınmaya bağlı küresel iklim değişikliği işaretlerinden bazıları şöyle sıralandı:

“Buzulların gitgide eriyerek kutuplara doğru çekilmesi ve yüksek dağlardaki kar örtüsünün azalması. Deniz suyu seviyesinin yükselmesi. Bitki ve balık türlerinin göçleri. Havadaki kirleticilere karşı hassas kuş türlerinin azalması. Ağaçlardaki yaş halkalarının daha hızlı büyüme göstermesi. 1990'lı yıllarda son 1400 yılın en sıcak yıllarının artarda gelmesi.”

Küresel iklim değişikliğiyle “özellikle buzulların erimesi ile oluşacak deniz seviyesi yükselmeleri nedeniyle kıyı kentleri ile küçük adaların ortadan kalkması, yağış rejimlerinin değişmesi sonucu verimli tarım arazilerinin kuraklaşması, suya bağımlı enerji kıtlığı, orman alanlarının yok olması” gibi yaşamsal alanları kapsayan etkiler oluşabileceği belirtildi.

Çalışmada, küresel iklim değişikliği konusunda şu bilgilere yer verildi:

“Küresel ısınma ya da sözleşmelerde geçen ifadesiyle küresel iklim değişikliği, doğanın kendi varlık koşullarını zorlayan, onun kendini yenileyebilme olanaklarını ortadan kaldıran bir değişimi ifade etmektedir. Küresel ısınmaya yol açan sera gazları; temel olarak, sanayi toplumunda kullanılan fosil yakıtlardan, çeşitli sanayi kollarında özellikle, çimento, enerji, ulaşım sektörlerinin yoğunlaşmasıyla atmosfere salınan ve endüstriyel tarım neticesinde meydana çıkan gazlardır. Bu gazların bir bölümü karasal ve okyanus kaynaklı ekosistemler

tarafından tutulur. Ancak, artık hem bu tutucu ortamların azalması ve yok olması hem de atmosfere bırakılan sera gazı miktarındaki artış, küresel karbon dengesini bozmaktadır. Bunun sonucunda da 19. yüzyıl sonlarında başlayan, yüzey sıcaklıklarındaki artış 20. yüzyıl sonlarında doruğa ulaşmıştır. Her yıl da sıcaklık artışlarında ‘uygarlığımız’ rekora koşmaktadır. Bu yüzey sıcaklığı artışı, 20. yüzyıldan günümüze 0.8 derecelik bir artışa sahne olmuştur. 20. yüzyılda sıcaklıklarda gözlenen bu ısınma, geçen 1000 yılın herhangi bir dönemindeki artıştan

daha büyüktür. Atmosferin en alt 8 kilometrelik bölümündeki hava sıcaklıkları da, geçen 40 yıllık dönemde belirgin bir artış eğilimi göstermektedir. Öte yandan, 20. yüzyılda, orta enlem ve kutupsal kar örtüsü, kutupsal kara ve deniz buzları ile orta enlemlerin dağ buzulları azalırken, küresel ortalama deniz seviyesi, yaklaşık 0.1-0.2 metre arasında yükselmiş ve okyanusların ısı içerikleri artmıştır. Yağışlar kuzey yarımkürenin orta ve yüksek enlem bölgelerinde her on yılda yaklaşık yüzde 0.5 ile yüzde 1 arasında artmış, subtropikal karaların önemli bir

bölümünde her on yılda yaklaşık yüzde 3 azalmıştır.”

Çalışmada, Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Sekreterliği tarafından hazırlanan ve 1990-2004 yılları arasında sera etkisi yaratan gaz emisyonu oranlarına göre 40 ülkenin değerlendirildiği raporda Türkiye açısından yer alan çarpıcı sonuçlar şöyle değerlendirildi:

“Türkiye'nin söz konusu tarihler arasında emisyonu, yüzde 72.6 oranında artmış ve diğer ülkeleri geride bırakmıştır. Bunun başat nedenleri arasında; Türkiye’de, 1990’lı yıllardan sonra hızla büyüyen sanayi sektöründe, çevre öncelikli yeni teknolojik yatırımların yapılmaması, fosil enerji kaynaklarına bağımlılık ve ulaşımda yanlış politikaların hızla yaygınlaşması, toplu taşımacılık ilkesinden giderek uzaklaşılması sayılabilir. Ancak, yine aynı raporda yer alan sera gazı emisyonu miktarlarına bakıldığında ortaya farklı bir tablo çıkmaktadır. Türkiye’de, 2004 yılında atmosfere bırakılan karbondioksit oranı yaklaşık 300 milyon ton iken, ABD’nin, AB ülkelerinin neredeyse 2 katına eş miktarda olmak üzere 7 milyar ton karbondioksit emisyonu ile dünyanın en fazla sera gazı emisyonu yayan ülkesi olduğu bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Ancak fosil kaynaklara sahip bölgeleri işgal ederek kontrolü altına almaya çalışan ABD, dünya pazarındaki yerini korumak, ekonomik büyümesini devam ettirmek ve işsizlik yaratmamak gibi nedenler öne sürerek, geçtiğimiz yıl yürürlüğe konulan Kyoto Protokolü’ne yine taraf olmamaktadır.”

Fakir Ülkeler Emisyon Haklarını Satmak Zorunda Kalıyor

Çevre Mühendisleri Odası, küresel iklim değişikliğinin tek başına değil, çevre sorunlarıyla bütün olarak

ele alınması gerektiğini anlatırken, Kyoto Protokolü ile “hayatın vazgeçilmez ögesi” hava ve atmosferin, “alınır-satılır, ticari bir metaya” dönüştürülmeye çalışıldığı kaydedildi. Kyoto Protokolü’nün, Türkiye’nin de 189. ülke olarak 24 Mayıs 2004 tarihinde dahil olduğu İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’nin temel mekanizmaları üzerine kurulu olduğu ifade edilerek, bu protokolde sorumlulukları daha fazla olduğu belirtilen sanayileşmiş ülkeler için nasıl bir yaptırım uygulanacağına ortaya konulmamış olması da eleştirildi. “Kyoto Protokolü’nün ortaya koyduğu hedefler, küresel ısınmaya dayalı küresel iklim değişikliğine çözüm getirmek için bile tek başına yetersizdir” denilen çalışmada, AB’nin yüzde 8’lik, ABD’nin de yüzde 7’lik sera gazı azaltma yükümlülüğüne dikkat çekildi. Emisyon ticaretini, “havayı kirletme hakkı” olarak nitelendiren çalışmada, bu durumun “fakir ülkelerin emisyon salımı haklarını gelişmiş ülkelere satmalarına yol açtığı” kaydedildi. “Bu haliyle Protokol’ün amaçladığı yüzde 5.2’lik indirimle görünüşte bir indirime gidilebilirken, gerçekte atmosfere aynı miktarda gaz, emisyon ticareti sayesinde salınabilecektir” denilen çalışmada, “havayı kirletme hakkının alınıp satılabildiği bir sözleşmeye dönüşen sembolik bir

girişim” olarak nitelendirilen Kyoto Protokolü’ne umut bağlanması, “bilimsel bir yaklaşımdan uzak ham bir hayal” olarak değerlendirildi.

Çalışmada, şu görüşlere yer verildi:

“Ekolojik krizi ve bu bağlamda küresel ısınma olgusunu, üretim ilişkilerinden bağımsız tartışmak mümkün değildir. Bugün, dünyanın ve insanlığın karşı karşıya olduğu sorun ‘kapitalist ekonomik kalkınmanın’ bir sonucu ve geldiği aşamadır... Küresel ısınmaya dayalı küresel iklim değişikliği, Dünya’nın yaşadığı ekolojik krizin bir parçasıdır. Diğer çevre sorunları gibi tek başına ele alınarak çözümü mümkün değildir. Bütün çevre sorunlarının temelinde yatan üretim-tüketim ilişkisi çözümlenmediği sürece diğer çevre sorunları gibi küresel ısınmaya dayalı küresel iklim değişikliği sorunu da çözülemez. Küresel ısınma, iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin korunması dahil, bugün öne çıkan bütün çevresel sorunlar ‘kalkınma paradigması’ ile beraber ele alınmak durumundadır. Bu noktada üretim ilişkileri ve insan-doğa arasındaki ilişki, ekolojik bir anlayışla ele alınmadığı sürece soruna köklü çözümler getirmek de olası görülmemektedir.” ■

